

Thông tin về Thiên nhiên và Bảo tồn

Nguồn: *Khoa học Đời sống* Số: 65 Ngày: 12/8/08

Rừng xanh bi ký

Kỳ II: Tiếng ngựa hí trong đêm

Đêm thứ hai. Là "đêm trắng" ở Khuổi Chảng và Bản Bèo, gió thốc ra từ các thung lũng sâu hoắm, âm âm. Chúng tôi tiếp cận hang ổ lâm tặc trong cánh rừng Bình Trung (Chợ Đồn, Bắc Kạn) khi những súc gỗ nghiêng tươi rói đã xẻ ra. Trời khuya, sương rất mật, từng bao tải chứa lâm sản được chất lên mình ngựa, tiếng hí náo động cả đại ngàn...

Đột nhập vùng giáp ranh

"Khi tái lập tỉnh năm 1997, vùng giáp ranh giữa Chợ Đồn và Định Hóa (Thái Nguyên) trở thành điểm nóng về khai thác gỗ trái phép. Đa phần là rừng tái sinh sau thời kỳ ngành lâm nghiệp khai thác nhưng vẫn có nhiều gỗ quý. Từ năm 2002 tới 2006, người các xã Linh Thông, Quy Kỳ, Bảo Linh (Định Hóa) giáp ranh với Chợ Đồn ở ạt sang chặt gỗ

bên Bình Trung...", anh Hoàng Văn Hải, Hạt trưởng Hạt Kiểm lâm huyện tâm sự.

...Tà dương khuất sau dãy sơn tần Khuổi Tạo, chúng tôi băng qua suối Khuổi Phụng, bùn lẹp nhẹp bàn chân, từng bãi sinh lầy miên man, chạy thành đường mòn lọt sâu vào tận ruột rừng. Trang phục gọn nhẹ, các cán bộ Trạm Kiểm lâm Bình Trung đã lặng lẽ rời trụ sở vòng sang phía Linh Thông, rồi ngược lại Yên Nhuận, huyện Chợ Đồn. Cách điểm mặt phục chừng ba cây số là "động" của lâm tặc. Nơi đó, 24 giờ chúng đều cắt cử lính canh, ngoài vũ khí thông thường, còn mang theo cả chó săn, ngựa thồ. Trong căn lều phong phanh, anh Hải kể: "Ba tháng trước, Tổ công tác bao vây, đuổi bắt toán lâm tặc bỏ chạy. Một tên leo lên lưng ngựa dùng dao chặt dây thồ số gỗ vừa hạ được. Kiểm lâm viên Nông Văn Dũng lao lên bắt giữ, tên lâm tặc quay sang chém thẳng vào đầu anh Dũng. Nhờ ánh đèn pin đồng đội anh Dũng kịp thời né tránh, nhát chém sượt qua, xé rách ba lớp áo làm toạc bả vai". Mức độ nguy hiểm và tính phức tạp trong cuộc chiến giữ rừng ở vùng giáp ranh là vậy.

Tảng sáng, tiếng cưa máy rất gần, tiếng vó ngựa bậm bịch lưng đeo dốc dác, tiếng người im lặng hẳn, lực lượng kiểm lâm đã rơi vào thung lũng Bản Bèo. Phải đến 20 tên lâm tặc lộ nhổ thành những khối đen kịt dị, chúng đang bốc gỗ vấp bao tải, vài tên khác làm nhiệm vụ buộc lên mình ngựa. Có chú ngựa

được chúng điều khiển, có chú ngựa thì quất roi độc mã phi thẳng mắt hút giữa đại ngàn, bỏ lại tiếng hí inh ang khắp núi rừng. "Từ Bình Trung, lực lượng kiểm lâm đến rừng mất hàng buổi thì lâm tặc từ Linh Thông, Quy Kỳ sang rừng chỉ mất 40 phút. Địa bàn hiểm trở khiến việc giữ rừng thật gian nan. Ngựa cũng được lâm tặc huấn luyện, chỉ cần quất roi là chúng tự tìm đường về nhà. Rừng thì lớn, lại chỉ có vài con người làm sao quản hết được, trong khi chủ rừng, có người còn tiếp tay cho lâm tặc", anh Đặng Quốc Hưng, kiểm lâm viên bày tỏ.

Ngược dòng Khuổi Chảng

Trước khi dừng chân ở Na Rì và Bình Trung, hàng tuần lễ tôi đã neo mình trong các cánh rừng phòng hộ Kim Sơn ở Thần Sa (Võ Nai, Thái Nguyên) hay Bản Mỏ, Bản Lôm tại Vườn Quốc gia Ba Bể, chứng kiến tận mắt những thảm sinh thái tươi xanh trở nên hoang tàn chưa đầy mười ngày. Cái gốc của tình trạng nguồn lâm sản chảy máu tràn lan, không thể kiểm soát lại chính do các nhà chức trách địa phương vùng giáp ranh, không có sự phối hợp chặt chẽ, hơn thế họ còn thả nổi. Đối tượng khai thác các cánh rừng ở khu vực này đến từ địa bàn khác!

Hôm sau, xe men dọc con đường mòn vắt theo khe suối vào Khuổi Chảng. Chiếc Win100 cứ chồm hồm góc dậy va vào cơ man

via ta luy lấp xấp sườn đồi, được khoảng nghìn mét, chúng tôi dừng lại leo qua đồi lên rừng. Anh Tuấn vừa đi vừa giải thích: lâm tặc lao gỗ xuống khe mới dùng cưa máy xẻ thành khúc, tiếng cưa không vọng xa vì tiếng cưa là dấu hiệu duy nhất để kiểm lâm định hướng đi tìm khai thác gỗ. Tôi quan sát và ước lượng vô số mảnh "bia gỗ" chất đống dưới khe suối, đôi chỗ dòng nước tắc lại, bên cạnh là bếp nấu ăn của lâm tặc chỉ tồn mồn kê hai hòn gạch, cũng có thể thấy những cây gỗ bị hạ là khá lớn, trong một thời gian dài. Vào sâu thêm, dưới những tán rừng Khuổi Chăng cứ một đoạn lại xuất hiện một điểm xẻ gỗ của lâm tặc. Có những điểm gỗ đã lên đũa xẻ nhưng vì phát hiện gỗ xấu nên lâm tặc bỏ lại, dù có rất nhiều khúc gỗ to bằng cả sải tay ôm. Xót xa.

Rời Khuổi Chăng, chúng tôi lần mò ven suối Yên Mỹ ra ngoài rừng. Giữa dòng, bia gỗ mục, lông gà, xương trâu bò ùn lại, đặc quánh. Theo lời kể của các kiểm lâm viên, thời gian qua một nhóm lâm tặc sang khai thác gỗ đã bắt cả trâu, bò, lợn, gà của bà con, ngang nhiên giết thịt, chúng còn dùng cưa máy cắt đuôi gia súc mang về. "Một ngày "lấn sân" sang rừng Bắc Kạn, một lâm tặc ở Định Hóa cũng có lãi từ 100 - 150 ngàn đồng trở lên. Năm qua, riêng Trạm Bình Trung đã bắt được trên 20 con ngựa, hàng chục cưa máy. Ngay như Yên Nhuận, từ đầu năm đến nay cũng thu được hàng chục chiếc cưa máy... Việc khai thác trộm của lâm tặc thường diễn ra vào ban đêm. Chúng còn chọn thời điểm vào những ngày mưa, ngày lễ tết để sang chặt trộm", anh Hoàng Văn Tuấn, Kiểm lâm viên xã Yên Nhuận

nói. Những cú "bắt tay" trong đêm

Phải chăng các xã giáp ranh thờ ơ? Câu hỏi này cần được phía lãnh đạo các xã Linh Thông, Quy Kỳ, Bảo Linh và cả huyện Định Hóa làm rõ. Tại sao hàng loạt xe gỗ đi qua xã, qua huyện về thành phố một cách dễ dàng như vậy? Quy chế phối hợp bảo vệ rừng giáp ranh đã có, nhưng đối với chính quyền địa phương nơi đây, điều luật ấy vẫn chỉ nằm trên bàn. Và có một sự ràng buộc vô hình, sức mạnh ở các cánh rừng âm u này là một "đạo luật bất thành văn". Điều hiển nhiên, với trên dưới 20 km đường giáp ranh nếu không có sự phối hợp thì việc lùng bắt lâm tặc chỉ như bắt cóc bỏ đĩa. Mỗi tuần, hàng chục ha rừng ngã xuống, thử hỏi một năm, mười năm, Bắc Kạn, Thái Nguyên vốn là thủ phủ của rừng, của vùng ATK non sơn hùng vĩ, liệu màu xanh có còn bao phủ?

Đêm đã tàn. Từ Bản Bèo ra đường lớn, tiếng suối vẫn róc rách. Tiếng mưa rừng râm ran. Gió phần phật, lạnh canh thổi xuống những căn chòi phủ bạt bỏ hoang. Chúng tôi ngồi thu lu trên chiếc U oát đã chiến thỏa nhãn ngắm từng chú ngựa đứng đỉnh đeo hàng xuống núi. Qua trạm kiểm lâm ở Định Hóa, vài chú ngựa dừng lại nhìn ngó láo lơ, rồi đi tiếp. Mãi sau, có vài người dân bản địa ghé trạm, cười đùa lào xào, tộp chén trà, rồi cũng bám theo đoàn ngựa.

...Mưa nhỏ dần. Tiếng ngựa hí giữa màn đêm vẫn còn vọng lại, gần xa...

THIỆU ANH